

De kwetsbare kunst van Peter Schoofs

Veel Gemertenaren met mooie herinneringen aan de Pius X-school betreurden het dat in 2019 de glas-in-loodramen uit 1957 van Peter Schoofs samen met de rest van het schoolgebouw in de puincontainer verdwenen. Heemkundekring De Kommanderij Gemert probeerde de ramen nog als cultuurhistorisch erfgoed te behouden, maar de dringende smeekbede werd niet gehonoreerd. Gelukkig is veel werk van Schoofs nog wel bewaard gebleven.

Petrus Josephus Schoofs werd op 18 april 1902 in Deurne in De Peel geboren. Bij beschrijvingen van zijn werk wordt soms als zijn geboorteplaats Deurne bij Antwerpen in België genoemd, maar dat is niet juist. Zijn roepnaam was Peter, maar familie en vrienden noemden hem ook wel Piet. Hij was een zoon van kleermaker Matheus Schoofs en Catharina Gruijters, die nog vier zonen en een dochter hadden. Al op jonge leeftijd tekende Peter graag, veel en nog mooi ook. Toch ontwikkelde hij zich aanvankelijk niet als kunstenaar. Hij bezocht het kleinseminarie, maar het priesterschap bleek niet zijn roeping.

Naar Gemert

In 1928 vestigde Schoofs zich als kandidaat-deurwaarder aan de Oudestraat 74 in Gemert, waar hij met zijn neef Theo Bureau Schoofs opzette. Het bureau legde zich toe op grondtaxaties in De Peel en maakte aktes voor het kadaster.

In 1942 maakte Peter Schoofs dit zelfportret. Het schilderij is nu in bezit van zijn zoon Peter Schoofs jr.

De glas-in-loodramen rechtsboven op deze foto, die Peter Schoofs maakte voor de Pius X-school, zijn bij de sloop van het gebouw in 2019 in de puincontainer gegooid. Het was één van de weinige non-figuratieve werken die Schoofs maakte.

Ook konden mensen bij het bureau terecht voor belastingaangiften.

Op 7 juli 1930 trouwde Peter Schoofs in Helmond met de in Amsterdam geboren Wilhelmina Huberta Bots, die een jaar ouder was dan hij. Een kinderrijk huwelijk was hen niet gegund, want Wilhelmina Bots bracht in de jaren dertig drie levenloze kinderen ter wereld. Op 29 november 1953 overleed ze op 51-jarige leeftijd.

Kunstacademies

Hoewel Peter Schoofs al van jongs af aan tekende, ging hij pas na de oorlog een beroeps-

opleiding volgen. Hij schreef zich in bij de kunstacademie in Arnhem, waar hij zijn tekentalent en andere aanleg voor het scheppen van beeldende kunst professioneel liet scholen. Hij kreeg er les van Dick Broos, die een jaar ouder was dan hij. Broos was een docent met aanzien, die na zijn opleiding aan de kunstacademie in Amsterdam de prestigieuze Prix de Rome ontving. Andere docenten aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Arnhem waren de uit Helmond afkomstige Marinus Dillen en Jos ten Horn.

Na Arnhem vervolgde Schoofs zijn opleiding aan de Jan van Eyck Academie in Maastricht,

Rechts Peter Schoofs in zijn atelier. Van de andere man is niet bekend wie hij is. (Collectie Peter Schoofs jr.)

Begin jaren dertig van de vorige eeuw nam Peter Schoofs deel aan een Lourdesreis, georganiseerd door het reisbureau van de Gemertse Courant. Peter Schoofs in zijn lichtgrijze kostuum staat naast pastoor Lambert Poell achter de invalidewagen met het kind. (Foto beeldbank heemkundekring De Kommanderij Gemert hkk06805).

waar hij docent Charles Eijck leerde kennen. Eijck was een goede bekende van de familie Roelofs aan de Oudestraat in Gemert en is ook de maker van het oorlogsmonument de Vredesmaagd, dat al jaren in de Gerarduskerk staat. Het monument dat nu voor het kasteel aan het Ridderplein staat is een meer weerbestendige replica, vervaardigd door beeldhouwer Toon Grassens.

Tijdens zijn opleidingen aan de kunstacademies verfijnde Schoofs niet alleen zijn tekenvaardigheden, maar bekwaamde hij zich ook in glaskunst en mozaïek. Zijn oeuvre omvat glas-in-loodramen, schilderijen en mozaïek. Hij wordt omschre-

ven als een monumentaal kunstenaar met als onderwerpen stillevens, figuurvoorstellingen en christelijk religieuze voorstellingen.

Hertrouwd

Zijn leven nam in de jaren vijftig van de vorige eeuw niet alleen een wending, omdat kunst veel belangrijker werd in zijn leven. Ook privé waren er ingrijpende veranderingen. Na het overlijden van zijn vrouw, trouwde hij op 15 juni 1954 met Florentina Anna Antonia Aquarius – roepnaam Floor, ook wel Flosje. Ze was de dochter van burgemeester mr. Theodorus Johannes Hubertus Aquarius van het Limburgse Haelen. In 1956

Derde van links met gestrekte arm Peter Schoofs tijdens het 25-jarig bestaan van heemkundekring De Kommanderij Gemert in 1966. (Foto beeldbank heemkundekring De Kommanderij Gemert hkk08585).

kregen Peter en Floor een zoon, Peter jr.

Na zijn huwelijk met Floor Aquarius liet Peter naast zijn huis aan de Oudestraat 74 een nieuwe woning met daarachter een atelier bouwen aan de Oudestraat 72. Als grondtaxateur kende hij veel toponiemen in de omgeving en daaraan ont-

Aanvankelijk woonde Peter Schoofs aan de Oudestraat 74 in de witte woning die hij 'Landhorst' noemde. Midden jaren vijftig liet hij de woning aan de Oudestraat 72 bouwen die hij 'De Berglaren' noemde. Hierin zijn nog glas-in-loodramen van hem te zien.

leende hij de namen voor de woningen die ze tot op de dag van vandaag dragen: Oudestraat 74 noemde hij 'Landhorst' en Oudestraat 72 werd 'De Berglaren'.

Zoon Peter groeide op in de nieuwe woning met naam 'De Berglaren', maar toen toenmalig bewoner Ferd van Thiel van 'Landhorst' naar de oude pastorie aan de Ruijschenberghstraat was verhuisd, wilden Peter jr. en zijn moeder begin jaren zeventig graag de woning 'Landhorst' op nummer 74 betrekken. Voor Peter sr. had dat volgens zijn zoon niet gehoeven, maar hij gaf toe aan de wensen van zijn vrouw en zoon.

Naast zijn werk als kunstenaar bleef Peter Schoofs zijn administratieve werk voortzetten. Peter jr. herinnert zich: *"s Morgens werkte hij*

De drie glas-in-loodramen in de kapel rechts van de kerk in Haelen zijn gemaakt door Peter Schoofs.

in zijn atelier en 's middags op zijn bureau."

Noord-Limburg

Door zijn tweede echtgenote raakte Peter Schoofs meer georiënteerd op Noord-Limburg en het is mede daarom dat veel van zijn kunstwerken in die streek terecht kwamen. Mooie opdrachten kreeg hij voor de H.-Lambertuskerk in Haelen en de H.-Nicolaaskerk in Heythuysen. Werk van Schoofs is ook nog te zien in Meijel. Voor de kerk 'Koningin van de Vrede' in Vredepeel maakte hij een beeld en verzorgde hij de opalinebekleding van het tabernakel. De kerk in Haelen werd in het midden van de jaren vijftig herbouwd, nadat die in de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers zo zwaar was beschadigd dat ze moest worden afgebroken. Peter Schoofs kreeg de opdracht om voor de

devotiekapel drie gebrandschilderde ramen te vervaardigen.

In 1955 maakte hij daarvoor drie glas-in-loodvoorstellingen uit het leven van de Heilige Apollonia. Het middelste raam toont Apollonia en in de ramen links en rechts daarvan wordt ze geflankeerd door een engel met een blaasbalg en een engel met een vuurpot.

In H.-Nicolaaskerk in Heythuysen dateren de

In de St.-Nicolaaskerk in Heythuysen is in een zijbeuk dit glas-in-loodraam van Peter Schoofs te zien.

Niet alleen in de kerk van Heythuysen is naast een raam van Joep Nicolas een raam van Peter Schoofs te zien. Ook voor de Sint-Lambertuskerk in het West-Brabantse Wouw maakten beide kunstenaars een glas-in-loodraam. Wie aan Peter Schoofs jr. vraagt waar het meest bijzondere werk van

meeste glas-in-loodramen uit de tweede helft van de negentiende eeuw. In 1927 werden nog twee zijbeuken gebouwd. In 1935 maakte de gerenommeerde Roermondse kunstenaar Joep Nicolas daarvoor een raam met als onderwerp Maria, Middelaars aller Genaden. En nog in 1957 versierde Peter Schoofs een zijbeuk met een glas-in-lood-raam van de Heilige Familie. Het tafereel toont Maria met kind aan tafel, terwijl St.-Jozef het brood zegent.

Toen op 22 augustus 1963 de nieuwe kerk 'Koningin van de Vrede' in Vredepeel werd ingewijd door mgr. Petrus Moors, prijkten daar twee kunstwerken van Peter Schoofs. Hij had het tabernakel voorzien van een opalinebekleding. Door zijn blauw-gelige glans heeft dit ondoorzichtige, melkachtige glas een mysterieuze uitstraling. Van ditzelfde glas maakte hij tegen een kostprijs van 600 gulden ook een beeld voor deze kerk.

zijn vader te zien is, wordt naar Wouw verwezen. Dat komt niet in de laatste plaats door de reputatie van die kerk. Onder de toren in de westgevel is het beroemde verrijzenisraam te zien van Joep Nicolas. Die maakte dat gebrandschilderde raam in 1937 voor de Wereldtentoonstelling in Parijs. Het raam werd na wat omzwervingen tijdens een restauratie in de jaren vijftig in de Wouwse Sint-Lambertuskerk geplaatst. Ook de gerenommeerde Tilburgse glazenier Piet Clijsen leverde ramen voor deze kerk.

Peter Schoofs zal het een eer hebben gevonden om zijn drie gebrandschilderde ramen geplaatst te zien tussen het werk van de befaamde glaskunstenaars Joep Nicolas en Piet Clijsen. Op de website van erfgoed Roosendaal worden Schoofs' glas-in-loodramen in de kerk van Wouw toegeschreven aan ene Peter Schoofs uit Heiloo. Peter Schoofs heeft nooit in Heiloo gewoond, maar hij had daar wel een atelier.

Wouw

Dat de glas-in-loodramen in de monumentale kerk van Wouwel degelijke van de Gemertse Peter Schoofs zijn, wordt bovendien bevestigd in een artikel van dagblad De Tijd van 15 mei 1957, waarin gewag gemaakt wordt van een beslissing van de bisschoppelijke commissie voor kerkelijke kunst in het bisdom Breda. Die had het werk van Schoofs indertijd afgekeurd, maar door bemiddeling van Charles Eyck is de commissie op haar besluit teruggekomen.

Kees Bastiaans

Peter Schoofs trok ook op met kunstschilder Kees Bastiaans (1909-1986) uit Mill. Van deze expressionist, die vooral religieuze thema's voor zijn werken koos, is zijn schilderij 'Familieportret' uit 1949 tentoongesteld in het Noordbrabants Museum in Den Bosch.

Met Kees Bastiaans maakten Schoofs en zijn vrouw Floor een zes weken durende studie- en schilderreis naar Zuid-Frankrijk en Italië. Het Dag-

Peter Schoofs maakte niet alleen glas-in-loodramen, hij schilderde ook. In 1933 schilderde hij dit reclamebord ter gelegenheid van de opening van destilleerderij P. Remmen aan het Binderseind. De man op het schilderij is een 'kenner' die door Schoofs gekscherend met een rode neus is afgebeeld, een teken van overmatig drankgebruik. Hij staat dus in kennelijke staat tussen de wijnvaten en geopende wijnflessen. Het schilderij is door de heemkundekring in bruikleen gegeven aan het Boerenbondsmuseum. (Objectnummer 0177)

positie van hun werk (wellicht ook in Venlo) velen willen laten genieten van het Zuiden."

Mozaïek

Glazenier Peter Schoofs leverde ook een gebrandschilderd raam voor het nieuwe gemeentehuis (tegenwoordig een restaurant) in Meijel, dat bij de opening in 1960 geschonken werd door architect Ruyters en aannemer Hagen en zn. Maar Schoofs deed meer dan alleen glas-in-loodramen maken. In Meijel is op een parkeerplaats bij de tennisbanen van LTC Meijel aan de Heufkesweg ook het mozaïek 'Haan en kip' van Schoofs te zien. Dat kunstwerk voert terug tot

blad van Noord-Limburg wijdde op 8 mei 1955 een artikeltje aan hun vertrek: "Venlo kon gisteren getuige zijn van deze sportieve aftocht per auto, beladen met tent, primus en schilder materiaal.

Voorzien van vele schetsen en schilderstukken, hopen de kunstenaars over enige tijd in Nederland terug te keren, waar ze door een ex-

Dit mozaïek 'Haan en kip' van Peter Schoofs staat bij het tennispark in Meijel.

1961, toen de ondernemende Schoofs naast zijn administratiekantoor Bureau Schoofs en zijn kunstenaarschap een pluimveebedrijf begon aan de Heufkesweg in Meijel.

Via zijn vrouw Flosje Aquarius was hij in het bezit gekomen van verschillende stukken grond in Meijel. Flosje was niet alleen de dochter van burgemeester Theo Aquarius van Haelen, maar ook de kleindochter van Jan Truijen, burgemeester van Meijel van 1895 tot 1913, lid van Provinciale Staten en Tweede Kamer en mede-oprichter van de Boerenleenbank. Ze stamde dus uit een invloedrijke familie die her en der bezittingen had verworven.

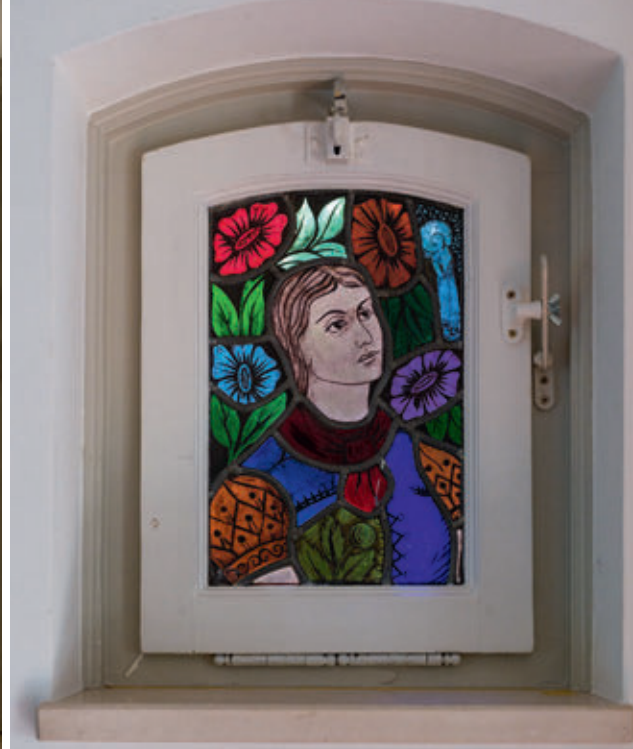
Peter Schoofs kende als taxateur de waarde van die grondstukken en zocht daarvoor een economische bestemming. In 1961 gaf hij aannemer Jo Schoren uit Meijel opdracht tot het bouwen van een ruime kippenstal.

De bedrijfsvoering gaf hij in handen van Jo Stultiens. In de kopse kant van het gebouw aan de kant van de Heufkesweg maakte Schoofs een mozaïek met de voorstelling van een haan en een kip.

Het kippenbedrijf werd kort na 1970 gesloten en de gemeente nam grond en gebouwen over voor de uitbreiding van sportpark De Starte. Het kunstwerk 'Haan en Kip' bleef echter tot op de dag van vandaag behouden.

Dit raam in zijn woning 'De Berglaren' is gesigneerd door Peter Schoofs.

Dit raam in zijn voormalige woning 'De Berglaren' is gesigneerd door Peter Schoofs.

Sint-Hubertus

Een compleet overzicht van het werk van Peter Schoofs is niet bekend. Het is heel goed mogelijk dat er glas-in-loodramen of mozaïeken van hem zijn, die in dit artikel niet vermeld zijn. Zo is bekend dat er ook werk in particulier bezit is gekomen, zoals een glas-in-loodraampje van de Bond Zonder Naam.

Dat kreeg Gemertenaar Wim van den Boomen als dank voor zijn verdiensten voor deze Bond Zonder Naam en is nu in bezit van zijn dochter Annemie.

Schoofs overleed op 6 november 1981; zijn vrouw Floor op 21 februari 1990. Zoon Peter jr. verliet voor zijn studie en werk zijn geboorte-

dorp Gemert en woont nu in Den Bosch. Waar in Limburg en het West-Brabantse Wouw nog glas-in-loodramen van Peter sr. te zien zijn, verdween dat in zijn eigen Gemert in een puincontainer.

Maar wacht eens... In het door hem gebouwde huis aan de Oudestraat 72 zitten nog glas-in-loodramen. Een wapenschild in de kleuren geel en blauw heeft Peter Schoofs verwerkt in een glas-in-loodraampje in de voorgevel. Het is niet gesigneerd, maar het geldt als één van zijn eerste glaskunstwerken. Een ander werk is nog te zien in de zuidgevel van woning 'De Berglaren'. Dat is wel door Schoofs gesigneerd. Het toont een portret van een vrouw die naar een madonna opkijkt, omgeven door bloemen.

Dit door Peter Schoofs vervaardigde glas-in-lood ontving Gemertenaar Wim van den Boomen voor zijn verdiensten voor de Bond Zonder Naam. (Foto Annemie van den Boomen)

Het glas-in-loodraam St.-Hubertus is gemaakt door de Deurnese glazenier Pieter Wiegiersma die het aan Peter Schoofs schonk voor zijn nieuwe woning 'De Berglaren'. De uitvergroting toont de ondertekening door Pieter Wiegiersma.

De felle kleuren zijn kenmerkend voor Schoofs' werk.

De voorstelling in gebrandschilderd glas-in-lood van Sint-Hubertus in de voorgevel van Oudestraat 72 is dan weer niet van Schoofs. Dit werk heeft de Deurnese glazenier Pieter Wiegiersma – zoon van arts/kunstenaar Hendrik Wiegiersma – gemaakt en aan Schoofs geschonken voor zijn destijds nieuwe huis.

